

## POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku E.C.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.  
o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 lipca 2017 r.,  
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 1 marca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.  
na rzecz wnioskodawczynie 3.600 (trzy tysiące sześćset) tytułem  
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 1 marca 2016 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 9 marca 2015 r. (który uznał, że wnioskodawczynie E.C. podlega ubezpieczeniom społecznym z racji prowadzonej działalności gospodarczej).

Postępowanie zostało zainicjowane przez E.C., która odwołała się od decyzji organu rentowego z dnia 29 maja 2014 r., w której stwierdzono, że wnioskodawczynie, jako osoba prowadząca działalność gospodarczą nie podlega od

dnia 4 listopada 2013 r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu.

Sąd drugiej instancji ustalił, że z dniem 4 listopada 2013 r. E.C. podjęła prowadzenie działalności gospodarczej. Według wpisu do ewidencji działalności przedmiotem działalności miała być sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet. E.C. w dniu 4 listopada 2013 r. zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. W składanych w Zakładzie deklaracjach rozliczeniowych ZUS DRA, jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wskazywała: w miesiącu listopadzie 2013 r. kwotę 6.300,00 zł, w miesiącach grudniu 2013 r., styczniu oraz lutym 2014 r. kwotę 7.000 zł, w miesiącu marcu 2014 r. kwotę 2.935,48 zł, w miesiącu kwietniu 2014 r. kwotę 3.966,67 zł. Odwołująca dokonała z własnych oszczędności w terminie należnych wpłat na poczet składek na ubezpieczenia społeczne, w tym dobrowolne ubezpieczenie chorobowe od zadeklarowanych podstaw wymiaru. Wnioskodawczyni z tytułu prowadzonej działalności w 2013 r. uzyskała przychód w wysokości 752,19 zł. Ponieważ jako koszt jego uzyskania wykazała łącznie kwotę 990,12 zł, to w efekcie poniosła stratę rzędu 237,93 zł. Przedmiotem pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej przez odwołującą początkowo miała być sprzedaż rzeczy używanych, po czym kosmetyków. W tym celu w dniach 8, 9 i 14 listopada 2013 r. dokonała zakupu odzieży na wagę, jak i zakupu torebek, a w dniach 15 i 27 listopada 2013 r. dokonała zakupów w firmie A. Sp. z o.o. Towar na sprzedaż odwołująca pobierała z hurtowni firmy A., przez zamówienie internetowe i przesyłkę do domu. Nabyte w ten sposób rzeczy sprzedawała poprzez serwis internetowy A.. W ramach sprzedaży rzeczy używanych za pośrednictwem serwisu internetowego A. odwołująca wykonywała zdjęcia nabytych rzeczy i wystawiała je na serwisie A.. Konto odwołującej na stronach platformy handlowej A. login „(...)” posiada status konta firmowego. Nadto odwołująca założyła sklep internetowy. Pierwsza transakcja sprzedaży miała miejsce w dniu 28 listopada 2013 r. i dotyczyła kosmetyków. W grudniu 2013 r. odwołująca w ramach prowadzonej działalności założyła domenę internetową „P.” dla swojego sklepu internetowego, za

pośrednictwem, którego sprzedawała kosmetyki firmy A.. Kosmetyki firmy A. odwołująca sprzedawała po wyższej bądź takiej samej cenie jak cena zakupu. Z kolei sama nabywała towar będący w cenach promocyjnych. W grudniu 2013 r. odwołująca oprócz zakupu kosmetyków z firmy A. (w dniach 2, 5, 12, 15, 18), zakupiła w ramach działalności nici (w J. w dniu 5 grudnia 2013 r.) oraz lalki wampirki (16 grudnia 2013 r.). W miesiącu tym dokonała 20 transakcji sprzedaży (w dniach 2, 4, 6-10, 13, 15-19, 21, 23, 27, 30). W styczniu 2014 r. E.C. w dniu 13 stycznia 2014 r. dokonała zakupów w firmie A., a nadto sprzedawała towary tej firmy w dniach 8, 16, 27, 30 stycznia 2014 r. W lutym 2014 r. E.C. w dniu 11 lutego 2014 r. dokonała zakupów w firmie A., a nadto sprzedawała towary tej firmy w dniach 7, 12, 17, 21, 23, 27-28 lutego 2014 r. W miesiącu tym odwołująca w ramach działalności zakupiła nadto kartki okolicznościowe celem ich dalszej sprzedaży. W dniu 5 marca 2014 r. odwołująca dokonała zakupów w firmie A., a nadto sprzedawała towary tej firmy w dniach 5-7, 28 marca 2014 r. W ramach reklamowania swojej działalności odwołująca otworzyła funpage na serwisie społecznościowym w zakresie sprzedaży kosmetyków, aby w ten sposób uzyskać zainteresowanie oferowanymi produktami i pozyskać większą ilość potencjalnych klientów. Odwołująca w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmowała się również pozycjonowaniem i tworzeniem stron internetowych. W związku z prowadzoną działalnością gospodarczą odwołująca samodzielnie prowadziła książkę przychodów i rozchodów, w której odnotowywała między innymi datę i opis zdarzenia gospodarczego, numer dowodu księgowego, dane kontrahenta, uzyskany przychód, poniesione wydatki (koszty). Za transakcje klienci płacili w systemie P. albo przelewem tradycyjnym. Odwołująca doręczała klientom zakupione przez nich towary listami poleconymi, na dowód, czego przedłożyła 16 potwierdzeń nadania przesyłki poleconej, jak również dowody zakupu znaczków pocztowych w tym celu potrzebnych. Na rzecz klientów, którzy nie potrzebowali rachunku zakupu ani innego dowodu sprzedaży odwołująca wystawiała dowody wewnętrzne dotyczące sprzedanych towarów. W dniu 31 grudnia 2013 r. odwołująca przeprowadziła spis z natury, który objął 36 pozycji.

W dniu 21 września 2013 r. odwołująca dowiedziała się, że jest w ciąży. Z powodu dolegliwości bólowych podbrzusza w dniach 10 - 27 marca 2014 r. korzystała ze zwolnienia lekarskiego. Kolejne zwolnienie lekarskie lekarz ginekolog

wystawił na okres 18 kwietnia - 16 maja 2014 r. W dniu 4 maja 2014 r. odwołująca urodziła. Następnie E.C. złożyła wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres 4 maja - 20 września 2014 r. (podstawowy), 21 września - 1 listopada 2014 r. (dodatkowy), 2 listopada 2014 r. - 2 maja 2015 r. (rodzicielski).

Kierując się dokonanyymi ustaleniami faktycznymi, Sąd drugiej instancji uznał, że wnioskodawczyni realnie prowadziła działalność gospodarczą, a podejmowane przez nią działania nie miały charakteru pozornego. Prezentowane stanowisko zostało przez ten Sąd szczegółowo omówione. Sąd odniósł się do poszczególnych cech działalności gospodarczej, wykazując, że obiekcje organu rentowego nie mogą podważyć trafności rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji.

Skargę kasacyjną wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zarzucił wyrokowi Sądu drugiej instancji naruszenie:

- art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż ubezpieczona podjęła działalność gospodarczą, pomimo tego, że wymienione działania nie były nakierowane na chęć osiągnięcia zysku, a zatem nie miały zarobkowego charakteru;

- art. 6 ust. 1 pkt 5, 12 ust. 1, 11 ust. 2 i 13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez błędne przyjęcie, iż ubezpieczona podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 4 listopada 2013 r. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

- art. 58 § 2 k.c. poprzez jego nie zastosowanie do stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji przyjęcie, że zachowanie polegające na zgłoszeniu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i nieuzasadnione podwyższenie podstawy wymiaru składek jedynie po to by osiągnąć nieuzasadnione świadczenia i to w znacznej wysokości, kosztem innych osób ubezpieczonych, nie pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego i nie jest nieważne z mocy powołanego przepisu.

Organ rentowy uznał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a polegające na ustaleniu czy za prowadzenie działalności gospodarczej w rozumieniu art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej można uznać

podejmowanie działań incydentalnych nie mających uzasadnienia z punktu widzenia zasady racjonalnego gospodarowania, nieopłacalnych i pozostających w sprzeczności z regułami zyskowności, a w konsekwencji skutkującymi objęciem obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 i 13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Istotność powyższego zagadnienia prawnego wynika z faktu, iż wskazane zagadnienie nie było dotychczas rozważane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a zatem jego rozstrzygnięcie miałoby istotne znaczenie dla praktyki orzeczniczej zarówno sądów jak o organów rentowych wydających decyzje w przedmiotowych sprawach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawiera argumentów uzasadniających jej przyjęcie do rozpoznania.

Podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest stanie na straży jednolitości orzecznictwa i kontroli jego legalności. Komunikatywny jest zatem warunek z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w razie wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego. Z przepisu art. 1 pkt 1 lit. a ustawy o Sądzie Najwyższym wynika jednak, że sprawowanie wymiaru sprawiedliwości odbywa się przez rozpoznawanie skarg kasacyjnych. Instytucjonalne powiązanie wypowiedzi Sądu Najwyższego z indywidualnym sporem widoczne jest także w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., który wymaga aby zagadnienie prawne wystąpiło w sprawie. Oznacza to, że przyjęcie skargi do rozpoznania merytorycznego jest dopuszczalne jeśli w danym postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem wystąpiło, a zatem zaważyło na rozstrzygnięciu, zagadnienie o charakterze kwalifikowanym (istotnym). W ten sposób kontrola legalności jednostkowego wyroku (aspekt indywidualny), umożliwia osiągnięcie homogeniczności interpretacyjnej systemu prawnego (czynnik powszechny).

Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie:

1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571),

2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179),

3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i

4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Analiza zagadnienia przedstawionego przez organ rentowy zmusza do stwierdzenia, że nie spełnia ono przedstawionych kryteriów.

Po pierwsze, zostało ono oparte na założeniu, że działania wnioskodawczynie miały charakter incydentalny, co pozostaje w sprzeczności z ustaleniami Sądów *meriti*.

Po drugie, Zakład Ubezpieczeń Społeczny jest zdania, że za działalność gospodarczą nie może zostać uznana aktywność, w ramach której dokonany obrót, ostatecznie przynosi stratę, gdyż jest to sprzeczne z zasadą racjonalnego gospodarowania i regułami zyskowności. Założenie to w świetle art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej jest problematyczne. O prowadzeniu działalności gospodarczej nie decyduje bowiem miara zysku

(rozumiana jako relacja między dochodem i kosztami jego uzyskania), ale jej zawodowych charakter.

Po trzecie, konstrukcja działalności gospodarczej w kontekście prawa ubezpieczeń społecznych wielokrotnie była przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego. Wystarczy wskazać na ostatnie judykaty, które zebrały i omówiły wcześniejszy dorobek orzeczniczy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2017 r., II UK 98/16, niepubl., z dnia 25 stycznia 2017 r., II UK 621/15, LEX nr 2248732; z dnia 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404). Skoro w rozstrzygnięciach tych wyjaśniono szczegółowo i zbieżnie w jakich wypadkach działalność gospodarcza prowadzona przez kobietę w ciąży może stanowić tytuł uprawniający do podlegania ubezpieczeniom społecznym, to staje się jasne, że w sprawie nie występuje zagadnienie prawne, które nie było wcześniej przedmiotem oceny i wskazań Sądu Najwyższego. Znaczący to też tyle, że zagadnienie podniesione przez organ rentowy nie jest „istotne” w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.

Z powyższych względów, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c.

as